

EUREKA – podpora usmerjenim raziskavam

Junija je Slovenija zaključila enoletno predsedstvo te vseevropske iniciative. Ker njene cilje in tudi rezultate pozna le ozek krog tistih, ki so aktivno vključeni v projekte ali so z njimi povezani, želimo v reviji Ventil predstaviti osnovno idejo in nekatere rezultate, ki so značilno vplivali na razvoj nemajhnega števila podjetij v Evropi. V ta namen smo pripravili kratek pregled delovanja, pogovor z dr. Alešem Miheličem, generalnim direktorjem Direktorata za tehnologijo na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter odgovornim za EUREKO v Sloveniji; in v naslednji številki Ventila še mnenja tistih, ki so projekte vodili in izvajali.

■ Poslanstvo in zgodovina

EUREKA je vseevropska mreža za podporo tržno usmerjenim industrijskim raziskavam.

Leta 1985 je bila zasnovana medvladna iniciativa, ki naj bi v Evropi povečala konkurenčnost gospodarstva s podporo podjetjem, raziskovalnim centrom in univerzam, ki izvajajo usmerjene raziskovalne projekte, da bi lahko razvijali inovativne izdelke, procese in druge aktivnosti. EUREKA je bila osnovana 1985 na pobudo nemškega kanclerja Helmuta Kohla in francoskega predsednika François Mitterranda kot miroljubni odgovor na ameriški vojaški program STARWARS. Od začetka do sedaj je združila več kot 13.400 partnerjev v večini iz malih in srednje velikih podjetij. Zaključenih je bilo več kot 1800 posamičnih projektov in več kot 180 projektov Cluster. V začetku

prevzema slovenskega vodenja EUREKE je v njej aktivno sodelovalo 37 držav.

Iniciativa EUREKA prispeva v Evropski uniji in njenih okvirnih programih k aktivnejšemu delovanju za doseganje cilja porasta vlaganja v raziskovalno in razvojno delo. Cilj je 3 % bruto nacionalnega dohodka do leta 2010.

Danes se v okviru EUREKE izvajajo posamični projekti, usmerjeni projekti in mreže v okviru desetih tematskih področij:

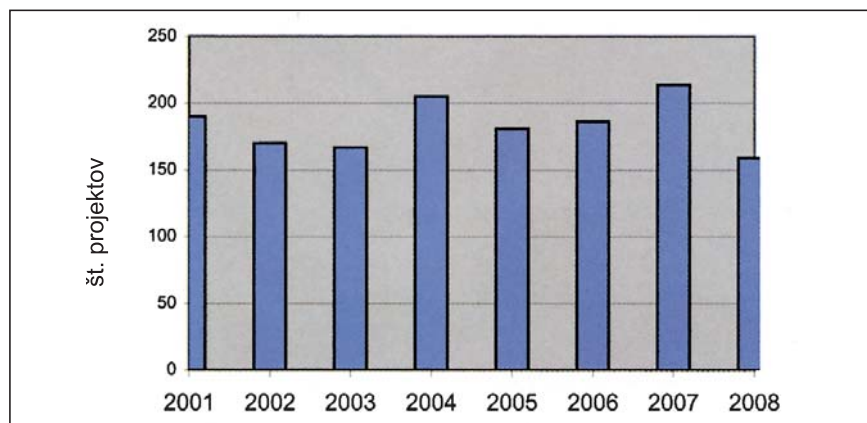
- Elektronika, informacijska tehnologija in telefonija,
- Industrijska izdelava, materiali in transport,
- Druge industrijske tehnologije,
- Energetske tehnologije,
- Kemija, fizika in eksaktne znanosti,
- Biološke znanosti,
- Poljedelstvo in pomorstvo,

- Pridobivanje hrane,
- Meritve in standardi,
- Tehnologije za varovanje človeštva in okolja.

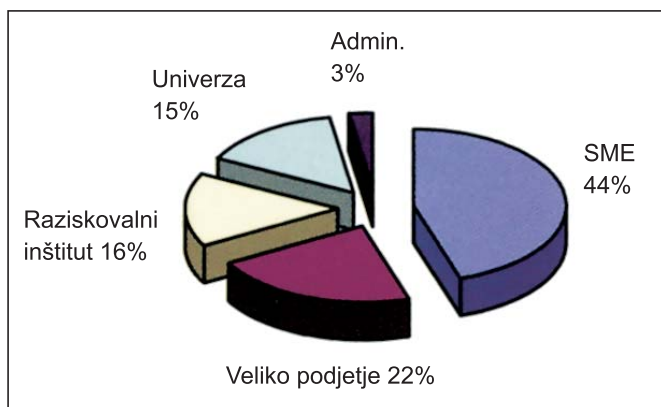
Podrobnejše informacije o podtemah, projektih in dosežkih so podane na <http://www.eureka.be/thematic.do>

Iniciativa je bila osnovana zato, da bi se ustvarila fleksibilna decentralizirana mreža, ki bi omogočala sodelujočim v raziskavi hiter dostop do znanja, usposobljenosti in izkušenj v Evropi in dostop do nacionalnih in privatnih sistemov financiranja razvoja in raziskav. V okviru projektov EUREKA partnerji razvijajo nove izdelke, tehnologije, za katere se dogovorijo z zagotavljanjem intelektualne lastnine in gradijo sodelovanje za boljše prodiranje na evropske in svetovne trge.

Mednarodno povezovanje, ki je priznано, doda vrednost projektom in daje sodelujočim partnerjem konkurenčno sposobnost pri ravnanju s finančnimi, tehničnimi in poslovnimi partnerji. V razvojnoraziskovalnih projektih sodelujeta najmanj dva partnerja iz dveh različnih držav z lastnimi in državnimi sredstvi, ki jih članice iniciative namenjajo za usmerjene raziskave.

Število posamičnih projektov v obdobju od 2001–2008

Udeleženci v individualnih projektih

■ Način delovanja

EUREKA ima določeno strukturo in delovanje. Najvišje telo je vsekakor ministrska konferenca. Posamične članice delujejo na operativni ravni preko svojih nacionalnih koordinatorjev in pisarn.

Za samo razvojnoraziskovalno delo je EUREKA osnovala tako imenovane »EUREKA Clustre«, »EUREKA Umbrellas« in individualne projekte.

Cluster je dolgoročna, strateško pomembna industrijska iniciativa. Vanjo je vključenih večje število sodelujočih in njen namen je podpirati razvoj naprednih in razvijajočih se tehnologij, ki so ključnega pomena za evropsko konkurenčnost. V začetku so bile to informacijske in računalniške tehnologije, v zadnjem času pa energija in biotehnologija. Clustri se ustanovijo na pobudo industrije v tesnem sodelovanju z nacionalnimi prioritetami in imajo cilje, točno določene z najpomembnejšimi strateškimi usmeritvami. Znotraj clustrov se izvajajo usmerjeni projekti, v katerih sodeluje le nekaj partnerjev. Pomembno je, da v taki skupini sodelujejo tako velika, mala in srednje velika podjetja, razvojnoraziskovalni inštituti ter univerze.

Trenutno se izvajajo projekti v okviru petih clustrov za informacijske tehnologije, dveh za področje energetike ter po enem na področjih medicine in biotehnologije ter komunikacij. Odprto je tudi področje robotike.

»EUREKA Umbrellas« – dežniki, so tematske mreže, usmerjene v speci-

fična tehnološka področja ali poslovne sektorje. Glavni cilj posameznega dežnika je olajšati in pospešiti nastajanje projektov EUREKA v izbranim ciljnim področju.

Trenutno teče deset tematskih mrež, med njimi

po dve na področjih informacijskih tehnologij, medicine in biotehnologije, robotike in po ena na področjih okolja, laserjev, novih materialov ter transporta. Za področje proizvodnje je znana mreža ROBOTIKA – PRO-FACTORY (2007–2011), v njenem okviru se trenutno izvaja 17 projektov.

Vsako leto se izvaja tudi stotina posamičnih projektov, ki so jih spodbudila evropska podjetja, med njimi je naraščajoče število malih in srednje velikih podjetij – SME. To prispeva k izboljšanju blagostanja, varnosti, zaposlovanja, zaščite okolja v Evropi.

Ob zaključku predsedovanja se vsako leto podeljujejo tudi nagrade sodelujočim podjetjem, in sicer nagrada Lillehammer projektom EUREKE, ki pomenijo pomemben doprinos k varovanju okolja, ter nagrada Lynx, ki jo dobijo SME, ki dosežejo ali se pričakuje, da bodo dosegla značilen porast prihodkov kot rezultat sodelovanja v projektu EUREKA.

Nagrado Lillehammer za leto 2008 je ob koncu predsedovanja Slovenije prejel projekt EUREKA E! 3379 CYPRESS za okolju najbolj prijazen projekt. V njegovem okviru je bil razvit senzor za integrirani cilin-

drični vžig, ki omogoča optimiranje izgorevanja v dizelskih motorjih in tako boljše zgorevanje, kar bistveno zmanjšuje škodljive emisije v okolje (po podatkih tudi za 90 %).

Predmet razvoja in raziskave je bil senzor za tlak, ki bo vgrajen v motor in prenaša visoke temperature in vibracije, ki nastajajo v motorju. Motorji z vgrajenimi senzorji so že v prodaji. Pri projektu sta sodelovala nizozemsko podjetje Sinsata Technologies in nemško podjetje BERU.

Nagrado Lynx pa je v letu 2008 prejelo podjetje RS Dynamics za projekt EUREKA E! 3109 EULASNET EXPLOSIVES ANALYSER, ki je v minulem letu v povezavi z EUREKO doseglo največjo stopnjo rasti. Razvili so novo generacijo zanesljivega, robustnega in hitro delujočega prenosnega detektorja in analizatorja eksploziva. Z njim se bo izboljšala javna varnost na letališčih, železniških postajah, v bankah, na športnih stadionih ter

Namestitev senzorja v glavi dizelskega motorja

drugod. Po oceni komisije za podeljevanje nagrad je to ekonomsko najobetavnejši projekt za posamična podjetja v zadnjem letu.

EUREKA vsako leto zbere in objavi svoje glavne rezultate v letnem poročilu.

Več podatkov o EUREKI in projektih je mogoče dobiti na spletnih straneh: <http://www.eureka.be/home.do> in http://www.eureka-chair.si/main_alternate.html

Dr. Dragica Noe